

Schrijfster Anne Provoost is 'writer-in-residence' in haar geboortestreek

# “Ik lijk zelfs wat op Yourcenar”

■ **SAINT-JANS-CAPPEL** – Tot het einde van de maand is Anne Provoost 'writer-in-residence' in de Villa Yourcenar op de Zwarteberg, net over de grens.

DOOR PIETER-JAN BREYNE

Bij mooi weer, zegt Anne, wordt het domein overspoeld door wandelaars. “Zondag kwam een koppel naar me toe. ‘Weun je gie ier’? West-Vlaams direct, zonder boe of ba. Mijn hart deed een sprongetje van vreugde. ‘Joak, wel mo vo e moand, mo ik weun ier’, antwoordde ik.” (licht)

Toch zijn er maar weinig Vlamingen die de Villa Marguerite Yourcenar en het prachtige park errond – open voor het publiek – kennen. Anne Provoost: “Ik ben geboren in Poperinge, opgegroeid in Woesten: een steenworp van hier. En toch: onbekend, onbemind. Leven met je rug naar de grens. De Fransen evengoed: ze trekken naar Belle of Rijsel, terwijl Poperinge of Ieper dichter zijn.”

## Solliciteren

De Villa op de Zwarteberg – grondgebied Saint-Jans-Cappel, drie kilometer van Westouter, Loker en Dranouter – ligt op een boogschuit van het familiedomein waar Yourcenar, geboren Marguerite Cleenewerck de Crayencour, opgroeide. Het domein werd in de Eerste Wereldoorlog verwoest. Marguerite, dochter van een Franse vader en een Belgische moeder, leidt een avontuurlijk leven. Ze reist veel en schrijft haar eerste roman in 1929: *Alexis ou le traité du vain combat*. In 1939 trekt ze naar New York en kort na de Tweede Wereldoorlog, in 1947, verwerft Marguerite het Amerikaanse staatsburgerschap. In de staat Maine schrijft ze het belangrijkste deel van haar oeuvre, onder



De Villa Marguerite Yourcenar op de Zwarteberg ligt in een prachtig natuurdomein. (Foto's EF)

meer haar bekendste werk: *Mémoires d'Hadrien* (1951). In 1980 is Yourcenar de eerste vrouw die lid wordt van de Académie Française. Ze sterft op 17 december 1987, 84 jaar oud. In haar testament staat dat in de streek waar ze opgroeide, Frans-Vlaanderen, iets moet worden ondernomen voor schrijvers. “Sinds 1997 ontvangt de Villa schrijvers, drie per keer, voor een of twee maanden”, legt Anne Provoost uit. “Ik ben al heel vaak in schrijvershuizen geweest, maar nog nooit maakte ik dit mee: werkelijk alles wordt voor je gedaan, je hoeft enkel nog te schrijven. Vanmorgen (maandag, red.) was mijn man op bezoek, hij kreeg autopech. Meteen stond de conciërge klaar om een garagist te bellen. Ik krijg hier een stipendium (kunstenaarsvergoeding, red.), want momenteel kan ik natuurlijk geen lezingen geven – anders mijn hoofdkomen. Die comfortabele omstandigheden wekken interesse bij een pak auteurs, er is dus wel wat competitie en je moet ook effectief solliciteren om hier aan de

slag te mogen. Een jury beslist wie het haalt.”

Anne verblijft nog tot het einde van maart in de Villa samen met Emmanuelle delle Piane en Hervé Carn, respectievelijk Zwitserse en Bretoen. In september komt ze nog een maand op bezoek. “We eten samen en praten heel veel

**“t Moet kloppen, maar je kúnt geen 17de-eeuwer worden”**

over literatuur, niet het minst die van Yourcenar. Ik ben al lang gefascineerd door haar werk, heb al haar boeken herlezen voor ik naar hier kwam. *L'Œuvre au noir* - *Het hermetisch zwart* - heeft me het sterkst beïnvloed. Ik lijk enigszins op haar: zij schreef historische romans, ik ook. En rond haar vijftig-

ste verlangde ze naar haar wortels, wou ze de regio waar ze opgroeide opnieuw ontdekken. Ik word 48 en mijn geboortestreek boeit me alsmäär meer.”

## Beter dan thuis

“De rust, de natuur, de stilte: hier kan ik meer schrijven dan thuis, ja. Niet beter, mijn inspiratie haal ik niet uit de werkelijkheid. Maar de afzondering levert me ‘tijdsblokken’ op die ik in Borgerhout niet heb. Ik ben moeder: met drie kinderen komt het niet zo vaak voor dat ik een hele tijd na elkaar kan schrijven. Al zijn ze zeer zelfstandig en zelfs blij dat ik er even niet ben. Schrijven kun je niet zomaar voor een halfuurtje, tussenin. Ik moet eerst wat lezen om ‘er in’ te komen, me mentaal voorbereiden om in de juiste toestand te raken. Thuis ben ik overdag met praktische zaken en opzoekingswerk bezig, en kan ik ’s avonds pas, als het stiller wordt, beginnen te schrijven - doorgaans van zes tot middernacht. Hier lukt dat de hele dag, ook omdat ik m’n agen-

da heb leeggemaakt – een verademing. Eén minpuntje: het internet. Dat gaat hier zo tergend traag, ik moet naar een cybercafé om een mail te versturen. Al is die bijzondere afzondering misschien net een troef...”

## Paard en koets

Omdat Anne haar boeken zo grondig voorbereidt – “je kunt pas over iets schrijven als je er iets van weet” – duurt het al eens een paar jaar voor ze een nieuw uit heeft. Vijf jaar is ze nu in de weer met een roman over het leven op de Kaap in het Zuid-Afrika van de 17<sup>de</sup> eeuw, toen nog niet de metropool Kaapstad maar een zogenaamde verversingspost op weg naar India, en ze zal er nog enkele maanden zoet mee zijn. Elk detail moet kloppen, zegt ze. “Als een personage zich met een koets verplaatst, moet ik weten of dat kon, dat iemand uit die sociale klasse op dat moment en op die plek paard en koets bezat. Daar kruipt veel research in. Op een bepaald moment moet je wel kunnen zeggen: het is af. Je kúnt vandaag geen 17de-eeuwer worden, en dat hoeft ook niet, het gaat om een hedendaagse visie op historische personages, met anachronismen die je zelf kiest.”

“Van de paar honderd Franse Hugenoten die de ‘Vereenigde Oostindische Compagnie’ naar de Kaap heeft gelokt, kwam zowat een derde uit Frans-Vlaanderen, uit Cassel, Rijsel en Wasquehal. Dat heb ik kunnen lezen in de monsterrollen, de bemanningslijsten van de boten. Dat ik nu over hen kan schrijven op de plaats waar ze vandaan kwamen, maakt het extra interessant. Ze spraken Vlaams, tot verrassing van de Nederlanders, die stonden te kijken dat die Fransen maar weinig wisten van de wijnbouw, een van de redenen waarom ze waren binnengehaald. Maar in Noord-Frankrijk groeien geen druiven. Dat is het mooie aan geschiedenis: dat het lang niet altijd loopt als gepland.”

www.anneprovoost.be

Haar werk : vertaald en bekroond

## Straks ook in Ethiopië

- Anne Provoost is 47. Ze werd geboren in Poperinge, waar haar ouders nog wonen, en groeide op in Woesten (Vleteren). Anne is getrouwd met Manu Claeys (afkomstig uit Knokke) – net als zij schrijver maar de laatste jaren voltijds bezig met z’n verzet tegen de ‘Lange Wapper’ in Antwerpen – en heeft drie tienerkinderen. Het gezin woont in Borgerhout.
- Ze is licentiaat Germaanse talen en debuteerde in 1990 met de jeugdroman *Mijn tante is een grindewal*. Daarna volgden onder meer *De roos en het zwijn*,

*Vallen* (in 2000 verfilmd door Hans Herbots), *De Arkvaarders* en *In de zon kijken*. Haar werk is in vele talen vertaald, onder meer in het Koreaans, Macedonisch en het Sloveens. Een Ethiopische uitgeverij bereidt een vertaling van *De Arkvaarders* voor naar het Amharisch. Enkele weken geleden stelde Anne *Springdag* voor, een – zo noemt ze het zelf – ‘prentenboek voor oudere kinderen’.

- Anne Provoost won tal van prijzen, o. m. de Gouden Uil, de Boekenleeuw en de Cultuurprijs van de Vlaamse Gemeenschap.



## Ambras over Arkvaarders

■ Eind dit jaar trekt Anne naar Zuid-Afrika, waar dezer dagen nogal wat ophef is over een boek van haar.

“Volgende week verschijnt *De Arkvaarders* in het Afrikaans, en dat levert daar nogal wat ontstemde reacties op”, zegt Anne. “Nochtans is de Engelse versie er al jaren te koop. In de roman speel ik met het verhaal van de Ark van Noach: zijn de mensen die van God mee mogen wel echt goed en zij die moeten achterblijven door en door slecht? De acht uitverkorenen beletten de anderen dat ze aan boord komen, waardoor die sterven als het water stijgt. Fundamentalisten vinden het heiligschennis dat ze als moordenaars worden bestempeld, dat ze overgaan tot verkrachting van een vrouwelijke verstekeling en dat er een lesbische relatie wordt gesuggereerd. Om de haverklap krijg ik mails van Zuid-Afrikaanse journalisten. Of ik er straks een warme ontvangst verwacht? Kijk: ik heb mijn hart verloren aan Zuid-Afrika, het is een prachtig land. Alleen: je kijkt er best af en toe eens over je schouder. In sommige buurten is het niet veilig om stil te staan voor het rood licht. Dat wil niet zeggen dat ik er niet graag heen ga, het land is veel meer dan enkel die misdaad.”